

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: daniel.kunstat@soc.cas.cz

Postoje k podobě politického systému

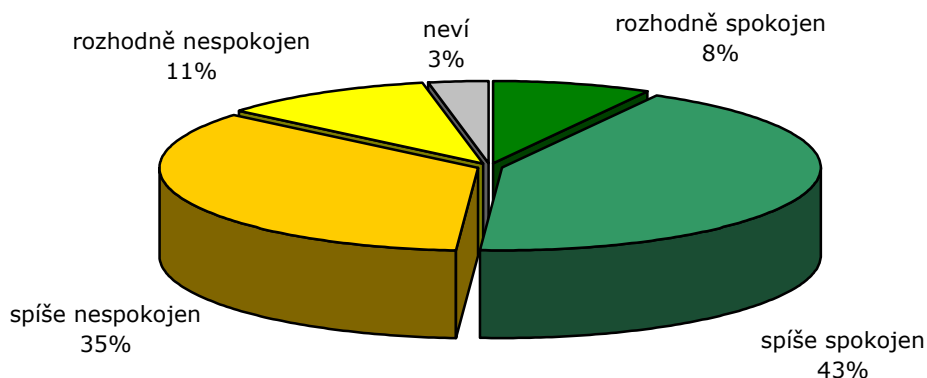
Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2011, v11-02</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>7. – 14. 2. 2011</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1069</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PD.52, PD.51, PD.45, PD.47a, PD 9b</i>
Zveřejněno dne:	<i>10. března 2011</i>
Zpracoval:	<i>Daniel Kunštát</i>

Součástí únorového šetření CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., bylo i několik otázek, které se týkaly názorů respondentů na podobu politického systému.

Nejprve byli všichni respondenti dotázáni, jak jsou spokojeni s fungováním demokracie v naší zemi.¹ Stejná otázka přitom byla opakovaně pokládána od roku 2004. Základní výsledky a časové srovnání jsou uvedeny v grafu 1 a tabulce 1.

¹ Znění otázky: „Jak jste celkově spokojeni s fungováním demokracie v naší zemi?“ (varianty odpovědí: rozhodně spokojen, spíše spokojen, spíše nespokojen, rozhodně nespokojen).

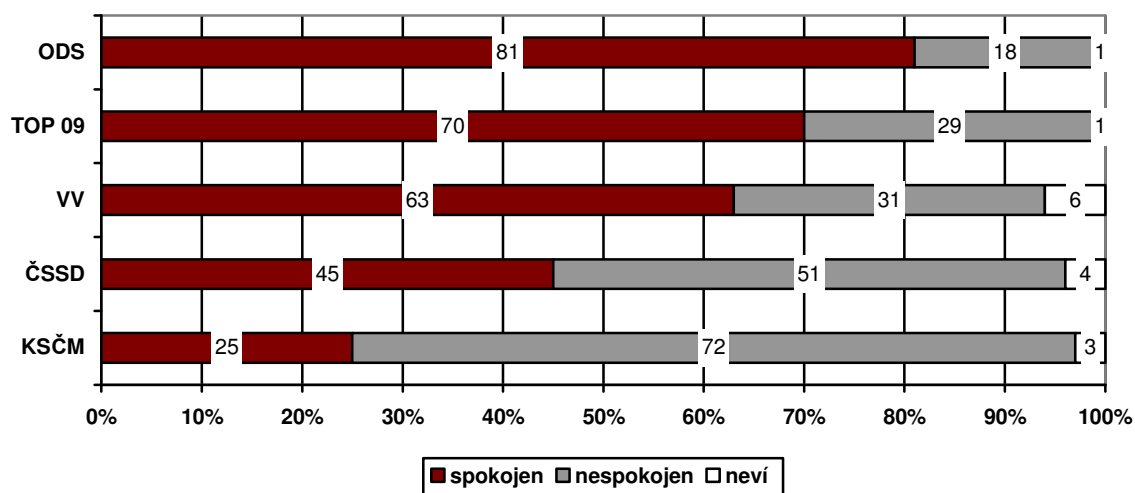
Graf 1: **Spokojenost s fungováním demokracie v ČR**Tabulka 1: **Spokojenost s fungováním demokracie v ČR – srovnání (v %)**

	12/04	02/07	02/08	02/09	02/10	02/11
Rozhodně spokojen	1	4	4	6	4	8
spíše spokojen	39	46	44	42	39	43
spíše nespokojen	48	34	37	35	38	35
rozhodně nespokojen	7	11	13	13	15	11
spokojen/nespokojen	40/55	50/46	48/50	48/48	43/53	51/46

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

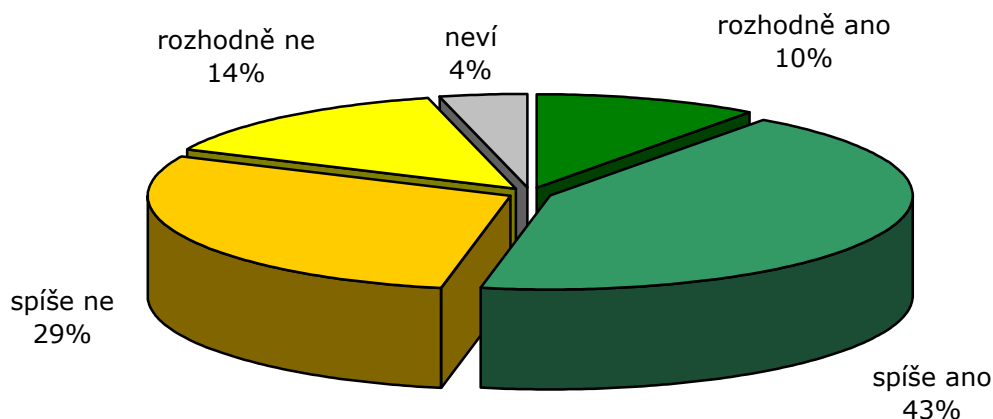
Více než polovina (51 %) českých občanů je spokojena s fungováním demokracie v naší zemi, nespokojenost vyjádřilo 46 % dotázaných. V porovnání s posledním šetřením se spokojenost s fungováním demokracie o poznání zlepšila.

Spokojenost s fungováním demokracie u nás vyjadřují častěji mladí lidé ve věku od 15 do 29 let, respondenti s vysokoškolským vzděláním, dotázaní, kteří svoji životní úroveň označili za dobrou, a potenciální voliči ODS a TOP 09 (podrobněji viz graf 2).

Graf 2: **Spokojenost s fungováním demokracie v ČR podle stranických preferencí (v %)**

Druhá otázka zjišťovala, zda je v rámci současného politického systému u nás s lidmi zacházeno rovnoprávně a spravedlivě.² Základní výsledky a časové srovnání jsou uvedeny v grafu 3 a tabulce 2.

Graf 3: **Je u nás s lidmi zacházeno rovnoprávně a spravedlivě?**

Podobně jako u názorů na fungování demokracie i v tomto aspektu mírně převažuje spíše optimistický pohled. Více než polovina respondentů (53 %) se domnívá, že je u nás s občany zacházeno rovnoprávně a spravedlivě, více než dvě pětiny (43 %) zastávají opačný názor. V porovnání s posledními šetřeními přitom v názorech na sledované téma došlo k relativně výrazné změně ve prospěch kladných postojů.

Názor, že je u nás s lidmi zacházeno rovnoprávně a spravedlivě zastávají častěji vysokoškolsky vzdělaní lidé, respondenti s dobrou životní úrovní, dotázaní mladší 44 let, studenti, vedoucí pracovníci a potenciální voliči pravice (TOP 09 a ODS).

Tabulka 2: **Je u nás s lidmi zacházeno rovnoprávně a spravedlivě?**
– srovnání (v %)

	prosinec 04	únor 08	únor 09	únor 10	únor 11
Rozhodně ano	5	4	4	4	10
spíše ano	40	39	37	37	43
spíše ne	37	35	37	37	29
rozhodně ne	12	19	18	18	14
ano/ne	45/49	43/54	41/55	41/55	53/43

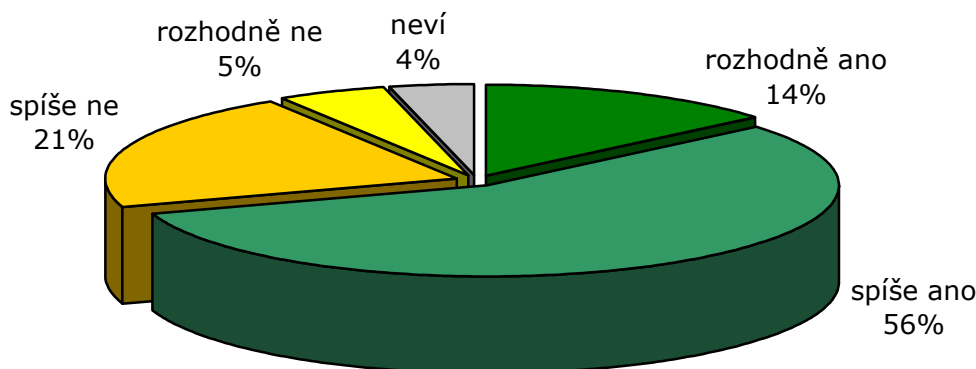
Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Doplňující dotaz³ mapoval názory veřejnosti na to, zda jsou u nás respektována lidská práva. Strukturu získaných odpovědí přináší graf 4.

² Znění otázky: „Myslíte si, že v našem současném politickém systému je s lidmi, jako jste Vy, zacházeno rovnoprávně a spravedlivě?“ (varianty odpovědí: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne).

³ Znění otázky: „Jsou nebo nejsou podle Vás v naší zemi respektována lidská práva?“ (varianty odpovědí: rozhodně jsou respektována; spíše jsou respektována; spíše nejsou respektována; rozhodně nejsou respektována).

Graf 4: Jsou u nás respektována lidská práva?

Z grafu je patrné, že většina dotázaných (70 %) má za to, že lidská práva u nás respektována jsou. Zhruba čtvrtina respondentů (26 %) je přesvědčena o opaku. Oproti šetření v minulém roce přitom došlo k posílení názoru, že lidská práva jsou v ČR respektována.

Z hlediska sociodemografických charakteristik dotázaných se názory diferencují velmi podobně jako u předchozích otázek. Názor, že je u nás jsou respektována lidská práva opět zastávají častěji respondenti s vyššími stupni vzdělání, dotázaní s dobrou životní úrovní, dotázaní mladší 44 let, studenti, vedoucí pracovníci a potenciální voliči pravice (TOP 09 a ODS).

Tabulka 3: Jsou v ČR respektována lidská práva? – srovnání (v %)

	únor 10	únor 11
Rozhodně ano	6	14
spíše ano	55	56
spíše ne	26	21
rozhodně ne	7	5
ano/ne	61/33	70/26

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Všech oslovených jsme se dále zeptali na jejich obecný postoj k demokratickému režimu (viz tabulka 4).⁴

⁴ Znění otázky: „Se kterým z následujících výroků nejvíce souhlasíte? (viz tabulku 4)“

Tabulka 4: Postoj k demokratickému režimu – podíl občanů souhlasících s výroky (srovnání v %)

	12/04	02/07	02/08	02/09	02/11
Demokracie je lepší než jakýkoliv jiný způsob vlády.	54	49	49	50	49
Za určitých okolností může být autoritativní způsob vládnutí lepší než demokratický.	19	24	22	23	20
Pro lidi, jako jsem já, je jedno, zda máme demokratický nebo nedemokratický režim.	22	23	24	22	25
neví	5	4	5	5	6

Pozn.: Sloupcová procenta.

Přibližně polovina (49 %) českých občanů se domnívá, že demokracie je lepší než jakýkoliv jiný způsob vlády. Názor, že za určitých okolností může být autoritativní způsob vládnutí lepší než demokratický, zastává pětina obyvatel naší země. Čtvrtina respondentů (25 %) si pak myslí, že pro lidi, jako jsou oni sami, je jedno, zda máme demokratický nebo nedemokratický režim.

Z hlediska sociodemografických charakteristik voličů patří mezi zastánce demokratického vládnutí zejména lidé ve věku 20 až 44 let, dotázaní s dobrou životní úrovní a s vyššími stupni vzdělání (středoškolské s maturitou a vysokoškolské), ekonomicky aktivní, studenti, vedoucí pracovníci, osoby samostatně výdělečně činné a podnikatelé a sympatizanti ODS a TOP 09. Mezi těmi, kteří preferují autoritativní vládu, figurují častěji lidé ve věku 45 až 59 let, respondenti označující svoji životní úroveň jako „ani dobrou, ani špatnou“, dotázaní se středním vzděláním bez maturity, kvalifikovaní dělníci a příznivci KSČM a ČSSD. Ve skupině dotázaných, kteří se přiklonili k variantě, že je jedno, zda máme demokratický nebo nedemokratický režim se častěji objevovali lidé starší 60ti let, oslovení se špatnou životní úrovní a s nižšími stupni vzdělání (ZŠ, střední bez maturity), ekonomicky neaktivní, důchodci, nezaměstnaní, nekvalifikovaní dělníci a potenciální voliči KSČM a ČSSD.

Tabulka 5: Postoj k demokratickému režimu podle stranických preferencí (v %)

	demokracie je lepší než jiný způsob vlády	za určitých okolností může být autoritativní vládnutí lepší	pro lidi jako já je jedno, zda máme demokratický či nedemokratický režim
ODS	77	13	8
TOP 09	72	16	7
VV	70	11	15
ČSSD	39	23	31
KSČM	15	36	46

Pozn.: Dopočet do 100 % v řádku představují odpovědi „neví“

Další otázka mapovala obecné hodnocení politického systému před rokem 1989, v 90. letech, současný politický systém a očekávání, jaký bude náš politický systém za 10 let⁵. Výsledky šetření jsou uvedeny v tabulce 6.

Tabulka 6: **Hodnocení politických systémů v ČR (v %)**

	Politický systém před rokem 1989	Politický systém v 90. letech	Současný politický systém	Politický systém za 10 let
Velmi dobrý	3	3	2	4
Spíše dobrý	16	31	19	21
Ani dobrý, ani špatný	23	37	28	19
Spíše špatný	23	16	31	20
Velmi špatný	21	5	18	14
neví	14	8	2	22

Pozn.: Sloupcová procenta.

Podle získaných dat je relativně nejlépe hodnocen politický systém v 90. letech (přibližně třetina respondentů – 34 % - jej hodnotí kladně, pětina záporně a zhruba dvě pětiny neutrálně). Naopak nejkritičtější se čeští občané vyjádřili k politickému systému před rokem 1989, který hodnotí kladně pouze 19 % respondentů, záporně pak 44 % dotázaných.

Tabulka 7: **Hodnocení politických systémů v ČR (v %) - srovnání**

	Politický systém před rokem 1989		Politický systém v 90. letech		Současný politický systém		Politický systém za 10 let	
	02/09	02/11	02/09	02/11	02/09	02/11	02/09	02/11
dobrá	13	19	33	34	22	21	30	25
Ani dobrý, ani špatný	27	23	41	37	36	28	23	19
špatný	50	44	20	21	41	49	19	34

Pozn.: Kategorie „dobrá“ představuje součet odpovědí „velmi dobrá“ a „spíše dobrá“, kategorie „špatný“ představuje součet odpovědí „velmi špatný“ a „spíše špatný“.

⁵ Otázka: „Lidé mají různé názory na politický systém ve své zemi. Jak byste Vy hodnotil politický systém u nás před listopadem 1989? Jak byste hodnotil politický systém u nás po roce 1989, tj. v 90. letech? Jak byste hodnotil současný politický systém? A jaký očekáváte, že bude náš politický systém za 10 let?“